

ОСОБЛИВОСТІ РЕФЛЕКСІЇ СТУДЕНТАМИ ВЛАСНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

В умовах трансформації суспільної та економічної ситуації в Україні студентська молодь щодня постає в ситуації життєвого вибору, переосмислення власних поглядів та переконань відносно цінностей громадянського життя та своєї особистості тощо. У зв'язку з цим рефлексія юнаками і дівчатами власної громадянської відповідальності зумовлюється як зовнішніми так і внутрішніми чинниками, набуває нового смислу.

Рефлексія власної громадянської відповідальності в юнацькому віці є актуальним новоутворенням молоді особистості і має відбуватися за певними механізмами. Як зазначають Б.Г.Ананьєв, В.О.Сухомлинський, А.В.Петровський та ін. провідними механізмами формування громадянської відповідальності особистості є персоналізація, персоніфікація, ідентифікація, менталізація, цілепокладання та рефлексія. Високий рівень громадянської відповідальності актуалізується механізмом рефлексії. Крім того, коли людина досягає рефлексивного рівня буденної мислиневої діяльності, то розуміє, що стає творцем не тільки власної долі, а й своєї Батьківщини.

Таким чином, теоретичний аналіз наукової літератури засвідчив, що рефлексія – це не тільки явище саморозуміння та самопізнання. Найважливішою особливістю рефлексії є її здатність керувати власною активністю відповідно до особистісних цінностей і смислів, формувати і переключатися на нові механізми у зв'язку зі зміненими умовами, цілями, завданнями діяльності. Рефлексія забезпечує осмислення минулого і передбачення майбутнього.

Емпіричне дослідження особливостей рефлексії студентами власної громадянської відповідальності відбувалося в трьох містах України. До участі були залучені студенти 3-4 курсів Національного авіаційного університету (м.Київ), Національного університету імені Івана Франка (м.Львів) та Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м.Луганськ). Для визначення рівня рефлексії була використана методика А.В.Карлова «Методика діагностики рівня розвитку рефлексивності».

До особливостей рефлексії студентами власної громадянської відповідальності слід відносити: виражений середній рівень ситуативної рефлексії, що вказує на недостатню здатність студентів співвідносити власну громадянську відповідальність «тут і зараз», високий рівень ретроспективної рефлексії як здатність переосмислювати минулі вчинки й дії, та низький рівень перспективної рефлексії, що гальмує їх бачення себе у майбутньому, унеможливає побудову планів на майбутне. Як засвідчили отримані дані, рефлексія є важливим механізмом в переосмисленні студентами власних думок, дій і вчинків щодо громадянської відповідальності.

Науковий керівник: Помиткіна Л.В., д-р психол. н., професор